

Piros bugyelláris. Eredeti népszínmű, dalokkal 3 felvonásban, írta: Csepreghy Ferenc. Zenéje Erkel Gyulától. Előadták 1878. nov. 22-én, a Népszínházban. Szereposztása: Török Mihály: Eöry Gusztáv; Zsófi: Blaha Lujza; Csillag Pál: Tamásy József; Peták káplár: Tihanyi Miklós; Pennás: Együd István; Hájas: Horváth Vince; Kósza Gyurka: Vidor Pál; Julis asszony: Pártényiné Csörsz Teréz; Kata cigányasszony: Klárné Angyal Ilka; Menczi: Komáromi Mariska. 25-ik előadása 1879. máj. 6-án volt; 50-ik előadása 1880. nov. 4-én és 100-adszor 1894. jan. 9-én került színre. A Népoperában 1912. okt. 19-én került színre. A Vígszínház is műsorába iktatta fennállása 25-ik évfordulója alkalmából, 1921. máj. 7-én. A bécsi Raimund-Theater bemutatta 1897. febr. 13-án.

Plágium, a szerzői jogbitorlás egy neme. A szerzői jogbitorlás úgy követhető el, hogy (mindig a szerző engedélye nélkül). 1. Valamely szellemi terméket a szerző engedelmé nélkül, bár nevének megnevezése mellett, valamely formában felhasználnak. 2. Ugyanez, de a szerző nevének elhallgatásával. 3. Ugyanezen cselekmény oly formában, mintha a szellemi termék másnak — legtöbbször a felhasználónak — tulajdona, szellemi produktuma lenne. Ez az utóbbi a plágium. A szerző jogait a szerzői jogról szóló törvény védi, kártalanítással és szigorú büntetőintézkedésekkel biztosítja. A szerzői jogbitorlásról legtöbbször irodalmi művekkel kapcsolatban esik szó, de az újabb gyakorlat terrénját igyekszik lényegesen kiszélesíteni. Így védelem alá helyezi a rendező munkáját és legújabbban a színészi alakítások eredeti felfogásait és ötleteit is így igyekszik védelmében részesíteni. Sok ilyen ötlet, maszkban, egy-egy beszúrában, jellegzetes öltözködésben, gesztusban szinte hagyományossá vált s nélküle az alakítás már el sem képzelhető, így pl. a »Cigánybáró« operettben Carnero botjának végén levő gombot egy alma helyettesíti, melybe az egyik cigány e szavaknál: »a pénz az övé« — beleharap; ez az ötlet is egy színész kitalálása és ilyen sok ezer más van. Ezeknek szerzői jogát igyekszik az újabb gyakorlat az ötlet szerzőjének, kitalálójának javára biztosítani. Ez a kér-

dés az 1930-iki nemzetközi színészkongresszus programjának egyik fontos tárgya. A követendő eljárás most van kialakulóban.

(Dr. Farkas Ferenc)

Plasztikus díszlet, tulajdonképpen a szoborszerű, erősen kidomborodó díszlet; oly színházakban használatos, ahol sorozatosan, en suite adnak valamely darabot s a díszlet (a tűzoltóság beleegyezésével) heteken át a színpadon maradhat. (Molnár F. »Vörös malom.« Magyar Színház). A P. ugyanis legtöbbszörre kényes díszlet, romlik a szállításkor és ezért kell kímélni. (V. ö. Díszlet. Függődíszlet).

Podmaniczky Frigyes báró (podmanini és aszódi), v. b. t. t., országgyűlési képviselő, sz. 1824. jún. 20-án, Pesten, megh. 1907. okt. 19-én, u. o. Középiskoláit 1838—42-ig Pesten, a jogot Készmárkon végezte. 1848-ban a Károlyi-huszároknál mint kapitány végigküzdötte a szabadságharcot. 1875. márc. havában kinevezték a Nemzeti Színház intendánsává, azután 1885-ig az Operaház intendánsa is volt. Működése maradandó nyomot hagyott hátra úgy a két műintézet, mint egyáltalán egész művészi életünk történetében. Tiszta, nemes műízlés párosulva igazi jóindulattal — ez volt a főjellemvonása. Ney Dávidot voltaképpen ő fedezte fel.

Podmaniczky József báró (podmanini és aszódi), cs. kir. v. b. t. t., kamarás, aranykulesos főispán, sz. 1756. júl. 29-én, megh. 1823. máj. 11-én, Pesten. Ő volt az első magyar színházi intendáns. Atyja báró Podmaniczky János, anyja Kisfaludy Zsuzsanna. — Kiváló szellemi képességű főúr, aki nagy műveltségével, minden komoly és kulturális kezdés iránti érdeklődésével, a tudományok buzgó pártolásával tünt ki korának társadalmából. Igénytelen, szikár, púpos emberke volt, akinek nem előnyös, tetszetős és vonzó külsejét szerencsésen pótolta gazdag bensőjének annyi érdekes vonása. Jelentőségét, egyéni kiválóságát igazolja, hogy mikor a napoleoni időkben a franciák 700 millió hadisarcán osztoztak a lehangorult és akkor felülkerült közep európai hatalmak, Ausztria Párizsba küldött megbízottja ő volt. Ránk nézve abban bír nagy jelentő-